

Załącznik do Uchwały
Rady Miejskiej w Moryniu
z dnia

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MORYŃ NA LATA 2024-2026

WSTĘP

Program został opracowany w oparciu o założenie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, podobnie jak poprzednie, jest też kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Moryn od 2012 roku. Organizacja skutecznego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu najbardziej potrzebującym środowiskom na terenie Gminy Moryń, jest zadaniem niezmiernie ważnym i priorytetowym. Systemowe wsparcie umożliwia zapewnienie potrzebującym jednostkom bezpieczeństwa i stabilizacji, wskazuje jak profesjonalnie, stosownie do okoliczności reagować na potrzeby ludzkie.

Koncentracja na rodzinie, jej roli, zasobach i deficytach, związana jest z jej fundamentalnym znaczeniem. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem. To w niej każda osoba od najmłodszych lat obserwuje otaczający świat społeczny, uczy się go nazywać, klasyfikować, uznawać za przyjazny lub wrogi, przyswajać wspólne wartości lub je odrzucać. Świadomie i nieświadomie przejmuje jako własne przekazywane w rodzinie treści, zachowania, zwyczaje, tradycje, co w znacznym stopniu kształtuje późniejszą osobowość. Dlatego tak ważne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo, zapewniając warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci.

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączy go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozrwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Styl, atmosfera życia, a wreszcie model rodziny decydują o tym jak dziecko, a później młody człowiek wykorzysta zasób zdobytych doświadczeń, jakie ukształtuje poglądy, jak ukierunkuje własną aktywność i postępowanie na całe życie. Rodzina stanowi najbardziej stabilny punkt odniesienia w doświadczeniu dziecka i determinuje jego pomyślny rozwój, o ile dziecko zostanie otoczone miłością i będzie miało zapewnione poczucie bezpieczeństwa oraz elementarne potrzeby materialne i emocjonalne. W przypadku jakichkolwiek dysfunkcji małoletni mają prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Dotyczy to zwłaszcza dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej lub czasowo

¹ Kawula S., Brągiel J., Janke A. „Pedagogika rodziny”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1999, s. 49

umieszczonych poza rodziną, co z kolei generuje działania mające na celu odzyskanie funkcji opiekuńczych przez rodziców.

Zachodzące procesy na świecie związane z industrializacją, urbanizacją, migracją i zmianami kulturowymi, znacząco wpłynęły na życie całych społeczeństw. Zmienił się sposób funkcjonowania rodziny, jej struktura, model, liczebność. Kohabitacja coraz częściej wypiera małżeństwo, standardem stało się samotne rodzicielstwo, pozostawanie singlem z wyboru, czy funkcjonowanie związków jedнопłciowych. Zmianie uległ też model rodziny. Nastąpiła reorganizacja władzy rodzicielskiej. Kobieta i mężczyzna stali się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań. Dzisiejsze kobiety – matki nie koncentrują się tylko na wychowaniu dzieci i dbaniu o dom, ale dążą do samorealizacji i niezależności finansowej. Podejmują prace zawodową, przez co mężczyźni przestali być jedynymi żywicielami rodziny i na równych prawach uczestniczą w pracach domowych, opiece i wychowaniu dzieci.

Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze są nośnikiem wielu przemian w funkcjonowaniu rodzin. Coraz częściej występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym bezpośrednio związane z uzależnieniem od środków psychoaktywnych i niestety już powszechnie od mediów społecznościowych, wzmagających alienację społeczną. Z drugiej strony można też zaobserwować nadmierną troskę o dzieci przechodzącą w nadopiekuńczość, co generuje jednostki niesamodzielne, pogubione, nie nauczone stawiania granic, nie odróżniające dobra od zła. Pojawiły się ponadto zjawiska o charakterze globalnym: choroby cywilizacyjne, rosący odsetek ludzi starych, migracje, oraz lokalnym: ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, rozpad rodziny i wcześniej nie występujące – wyraźne podziały światopoglądowe, generujące wzajemną niechęć i agresję. Problemy w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań.

Pomoc rodzinom zagrożonym kryzysem polega na wzmocnieniu i wsparciu w odzyskaniu zdolności do pełnego, samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Powinna być udzielana niezwłocznie i mieć charakter profilaktyczny, natomiast podejmowane działania winny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym zaangażowaniem, bo tylko wtedy jest skuteczna.

Praca z rodziną wymaga odpowiedniego wsparcia, dlatego ważne jest podejmowanie działań interdyscyplinarnych, opartych na :

- 1) diagnozie sytuacji rodziny i najbliższego środowiska;
- 2) analizie przyczyn pojawiających się kryzysów;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców;

4) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej;

5) dążeniu do integracji i reintegracji rodziny.

Problemy występujące w rodzinie narzucają konieczność specjalistycznego wsparcia. Środowiska dysfunkcyjne powodują potrzebę stałego monitoringu przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, policji oraz przedstawicieli innych instytucji. Skuteczna pomoc może być osiągnięta we współpracy z przedstawicielami tych służb, ale również ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, Kościołem, oraz organizacjami pozarządowymi i przedstawicielami wszelkiego rodzaju instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmują działania na jej rzecz.

Głównym założeniem niniejszego dokumentu jest wsparcie rodziny już na etapie rodzenia się problemów. Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Dlatego działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są ze względów społecznych i ekonomicznych szczególnie wskazane także z uwagi na obniżenie kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

I. WYTYCZNE DO PODJĘCIA DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU

Rodziny borykające się z problemami, których rozwiązanie nie jest możliwe bez wsparcia instytucjonalnego, najczęściej znajdują się w obszarze działania pomocy społecznej. Doświadczenia w pracy z beneficjentami świadczeń pomocowych, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, wyraźnie pokazują, jak złożony i trudny jest proces niwelowania nieprawidłowości w rozpoznanych obszarach. Praca nad „zmianą” jest wieloetapowa, wielopoziomowa, trudna, a w wielu przypadkach pozytywny efekt nie jest możliwy do uzyskania. Wpływają na to lata zaniechań rodzicielsko-instytucjonalnych, wielopokoleniowe problemy w socjalizacji, uzależnienia lub choroby rodziców. Wówczas bardzo ważnym jest, aby uzyskać poprawę w funkcjonowaniu rodziny na poziomie umożliwiającym wspólne życie. Jednak bez zaangażowania i współpracy ze strony członków rodzin, nawet najlepiej przygotowana kadra pracowników nie będzie w stanie wesprzeć rodziny w procesie zmiany i wychodzenia z nieporadności. Program opiera się na założeniach subsydiarności pomocy, tj. **wspierania, a nie wyrećzania**. Rodziny nie są przedmiotem oddziaływania instytucji pomocowych, ale ich partnerem, który powinien aktywnie

uczestniczyć w procesach wychodzenia z trudności. Bardzo mocno akcentuje się podmiotowość rodziny, rozumianą jako prawo do współdecydowania, i przede wszystkim czynnego uczestnictwa w doborze i realizacji form pomocy.

Należy pamiętać, że dobro rodziny jest wartością, ale nie może przysłaniać dobra i potrzeb dziecka. W preambule ustawy jest to wyraźnie zaakcentowane:

„Dla dobra dziecka, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”²

Program określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak i działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, we współpracy ze środowiskami lokalnymi, organizacjami społecznymi i organami pomocniczymi.

Tabela nr 1 Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GMINA	POWIAT	WOJEWÓDZTWO
1) Profilaktyka -Wspieranie rodziny	1) Piecza zastępcza i instytucjonalna 2) Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej 3) Adopcja	
a) Asystent rodziny b) Placówki wsparcia dziennego c) Rodziny wspierające	a) Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka b) Placówki opiekuńczo-wychowawcze c) Usamodzielnianie	a) Ośrodek adopcyjny b) Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna c) Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny

² Preambuła ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018r. poz. 998 ze ze zm.)

d) Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny	d) Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) e) Rodziny pomocowe	
---	---	--

Zródło: OPS Moryń w oparciu o ustawę wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Podsumowując do zadań własnych gminy zgodnie z ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ustawa określa również system pieczy zastępczej, który stanowi zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

W oparciu o diagnozę środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych występujących na terenie gminy Moryń opracowano 3 letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 . Diagnoza została sporządzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu. W dokumencie wykorzystano materiały własne i sprawozdania, przy czym analizie zostały poddane lata 2020-2022.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNO - DEMOGRAFICZNA GMINY MORYŃ

Gmina Moryń jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części województwa Zachodniopomorskiego w powiecie gryfińskim. Znajduje się ok. 30 km od trzech przejść granicznych z Niemcami: w Kostrzynie, Osinowie Dolnym i Krajniku Dolnym. Siedziba władz gminy – miejscowość Moryń – położona jest w odległości ok. 80 km od Szczecina.

Gmina zajmuje powierzchnię 124,5 km², obejmuje miasto Moryń oraz 9 sołectw: Bielin, Dolsko, Kłepicz, Mirowo, Nowe Objezierze, Stare Objezierze, Przyjezierze, Witnica oraz Gądno.

Na koniec 2022 r. gmina Moryń liczyła 4128 mieszkańców (2006 kobiet i 2122 mężczyzn).

Tabela Nr 2 Podstawowe dane demograficzne

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31. XII 2020	Stan na dzień 31.XII 2021	Stan na dzień 31. XII 2022
Stan ludności ogółem,	4267	4244	4128
w tym:			
Mężczyźni	2085	2068	2006
Kobiety	2182	2176	2122

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej dane za lata 2020-2022

Liczba ludności zamieszkująca w Gminie Moryń maleje. W 2022 r. (w porównaniu do 2020 r.) ogólna liczba mieszkańców zmalała o 139 osób.

Tabela Nr 3 Liczba mieszkańców według wieku

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym 0-18	808	804	794
Liczba osób w wieku produkcyjnym	2580	2539	2393
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	879	901	941

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej dane za lata 2020-2022

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, iż w roku 2020 w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy: liczba w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 18,94 %, w wieku produkcyjnym 60,46%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 20,60 %.

W roku 2022 współczynniki te wyniosły kolejno 19,23 %, 57,97 %, 22,80 %. Analiza danych wskazuje, iż w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym zaistniała tendencja spadkowa (spadek o 2,2 %). Spadek o 2,49 % odnotowała grupa osób w wieku produkcyjnym. Niepokojący jest natomiast rosnący wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2020 w porównaniu do roku 2022 w tej grupie zanotowano wzrost o 2,20 %.

Jednocześnie należy wskazać, iż najliczniejszą grupą ludności są osoby w wieku produkcyjnym, najmniejszą natomiast w 2020 osoby w wieku przedprodukcyjnym. Niepokojące jest to, że zaobserwowano spadek osób w wieku przedprodukcyjnym, dynamika spadku tej kategorii wiekowej widoczna jest już w 2022 r. (spadek o 14 osób).

Tabela nr 4 Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Moryń zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chojnie

Osoby bezrobotne	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	172	127	127
Osoby długotrwale bezrobotni	109	91	84
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	23	9	12

Opracowano w oparciu o dane Powiatowe Urzędu Pracy w Chojnie

Z analizy danych wynika, że liczba osób bezrobotnych w 2022 r. zmniejszyła się do roku 2020 r. o 45 osób.

III. ZADANIA GMINY

Gmina stanowi najważniejszy i podstawowy element systemu pomocowego. Profilaktyka, diagnoza i wszechstronna pomoc rodzinie w kryzysie to zadania priorytetowe.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny,

- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzieleniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz niniejszych zadań gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez Wojewodę (art. 177 ustawy).

Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

IV. ZADANIA INSTYTUCJI WSPARCIA RODZINY NA POZIOMIE GMINY

Diagnozowanie, zarówno problemów z jakimi borykają się rodziny na terenie gminy Moryń, jak i posiadanych zasobów pozwala na wskazanie form pomocy dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość posiadanego potencjału oraz rodzaju i dostępności usług daje możliwości formułowania celów i zadań stanowiących spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

wychowawczych. Udzielana pomoc powinna mieć charakter okresowy, a praca z rodzinami biologicznymi ukierunkowana jest na możliwość jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych **Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu podejmuje działania**, których celem jest zapewnienie wsparcia i pomocy poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- udzielenie rodzinom wsparcia poprzez wprowadzenie asystenta rodziny;
- wspieranie potencjału rodziny;
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia w zaistniałych już sytuacjach kryzysowych;
- udzielenie pomocy w przezwyciężaniu uzależnień;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążenie do najszybszego powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
- aktywizację społeczną i zawodową rodziców;
- wzbogacenie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy, zapobieganie niepowodzeniom i trudnościom;
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych członków rodziny;
- organizowanie dożywiania dzieci w szkole;
- podejmowanie działań związanych w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie;
- organizowanie poradnictwa specjalistycznego;
- udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej;
- powoływanie i prowadzenie zespołów ds. rodziny;
- koordynowanie wszystkich działań instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych mogących służyć pomocą rodzinom.

Powyższe działania mają na celu przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania podstawowych jej funkcji. Wsparcie może być prowadzone w formie pracy z rodziną m.in. poprzez wprowadzenie asystenta rodziny, poradnictwa specjalistycznego, pracę

socjalną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka poprzez placówkę wsparcia dziennego czy rodziny wspierające.

1. Asystent rodziny

Od 2012 r. w systemie pomocy społecznej funkcjonuje nowe ogniwo pomocy w osobie asystenta rodziny, przyznawanego rodzinom doświadczającym problemów opiekuńczo-wychowawczych. Na przestrzeni lat widać wyraźne zmiany w podejściu do wykorzystywania tego instrumentu pomocy.

Rolą asystenta rodziny jest podejmowanie konstruktywnych działań w pracy z rodziną za pomocą wszelkich dostępnych środków, przy wykorzystywaniu zasobów własnych i instytucji. Największy sukces asystent może osiągnąć poprzez nawiązanie pozytywnych relacji z członkami rodziny, bo tylko wtedy zdobędzie zaufanie potencjalnego beneficjenta i będzie w stanie wpłynąć na zmianę w postrzeganiu wszelkich trudności i wyzwolić potencjał do działania. Asystent prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. To bardzo ważne, gdyż współpraca odbywa się w środowisku naturalnym danej społeczności, co pozwala na szybsze rozpoznanie problemu i postawienie właściwej diagnozy.

Celem pracy asystenta jest dążenie do osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Priorytetowe zadanie natomiast stanowi zażegnanie kryzysu w rodzinie i niedopuszczenie do czasowego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej lub umożliwienie jak najszybszego powrotu dziecka do rodziców.

Współpraca asystenta z rodziną jest długofalowa. Czas jest tu czynnikiem sprzyjającym i pozwala na wnikliwe rozeznanie środowiska i jego problemów.

Zadania asystenta rodziny określone są w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do których w szczególności należą:

- opracowanie i realizacja określonego planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowanie we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;

- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin ;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 04 listopada 2016 r. O wsparciu kobiet w ciąży i „Za życiem”;
- prowadzenie dokumentacji pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dzieci i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu zatrudnia 1 asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywania zadań,

jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Po zrealizowaniu planu pracy i zakończeniu pracy z rodziną, asystent rodziny przez 6 miesięcy monitoruje funkcjonowanie środowiska, nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu. Monitoring jest formą subtelnej asysty rodzinie w usamodzielnianiu i zapewnieniem wsparcia w razie pojawiających się trudności, czy wyzwań w nowych sytuacjach życiowych.

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny i widocznych rażących zaniedbaniach wobec dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania, w tym informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiejś formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

2. Rodzina wspierająca

Kolejnym sposobem wsparcia rodziny wymagającej przezwyciężenia kryzysu jest zapewnienie jej pomocy poprzez rodzinę wspierającą. Zadaniem tej rodziny jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy współpracy z asystentem rodziny. Formy takiej współpracy mogą być bardzo różnorodne, uzależnione są od uzgodnień między zainteresowanymi rodzinami i zależą od pomysłowości i inicjatywy osób bezpośrednio zaangażowanych. Udzielone w tej postaci wsparcie daje możliwość dzielenia się doświadczeniem i pozytywnym przykładem. Rodzina powołana do pełnienia tej funkcji może pochodzić z bezpośredniego otoczenia. Ustanawia ją Burmistrz właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, wydanej na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego.

Niezmiernie trudno jest pozyskać rodzinę wspierającą. Wynika to z faktu, że na ogół brak jest chętnych do pełnienia takich ról, a rodziny wykazujące zainteresowanie funkcją nie zawsze dają rękojmię bezpieczeństwa dla rodziny, która wymaga pomocy. Podjęcie decyzji o takiej współpracy wiąże się zatem z ogromną odpowiedzialnością. Obecnie na terenie gminy Moryń nie ma rodziny wspierającej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu będzie podejmował działania mające na celu:

- pozyskanie rodzin do pełnienia funkcji rodziny wspierającej,

- promowanie i upowszechnianie wsparcia udzielanego przez rodziny wspierające- kampania informacyjna (ulotki, informacje na stronie Urzędu Miejskiego w Moryniu).

Do pozyskania rodzin wspierających zaplanowane działania będą miały charakter ciągły. Rodziny chętne do pełnienia funkcji rodziny wspierającej mogą zgłaszać swoją kandydaturę do Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu.

3. Placówka wsparcia dziennego

Im bogatsza oferta pomocy w najbliższym środowisku rodziny, tym większa szansa wychwycenia odpowiednio wcześniej sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu dziecka. Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Pomoc rodzinom w obszarze opieki i wychowania zapewniają placówki wsparcia dziennego.

Zgodnie z założeniami ustawy, mogą być prowadzone w jednej z poniższych form lub formach połączonych:

- a) opiekuńczej (tj. kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych);
- b) specjalistycznej, realizującej zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; oraz indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię
- c) pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę.

Na terenie gminy Moryń **od 2019 r. prowadzona jest placówka wsparcia dziennego „ISKIERKA” w formie pracy podwórkowej.** Podstawowym celem działania placówki jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzenia czasu wolnego od ryzykownych zachowań, a także doraźna pomoc w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego, osobistego i emocjonalnego Placówka

zapewnia dziecku opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Do placówki uczęszczają dzieci i młodzież niejednokrotnie z zaburzeniami zachowania, pochodzące z rodzin problemowych. Wychowawca ma pod opieką nie więcej niż **15 dzieci**.

W roku 2020 do placówki uczęszczało **15 dzieci**, w 2021 roku i 2022 roku wychowawca miał pod opieką **15 dzieci**.

4. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne jest niezbędne w procesie pomocy osobom i rodzinom, które wymagają profesjonalnego wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

Celem realizacji poradnictwa specjalistycznego jest poprawa jakości życia osób zwracających się o pomoc, ich rozwój i optymalizacja prawidłowego funkcjonowania indywidualnego, grupowego, rodzinnego itp. Istotą porady jest tworzenie warunków do odzyskania lub uzyskania przez człowieka potrzebującego możliwości samodzielnego rozwiązywania problemu, podjęcia właściwych decyzji i ich realizacji, a także unikania w przyszłości działań, które prowadzą do problematycznej sytuacji życiowej.

Rodziny z Gminy Moryń mają w miarę możliwości zapewniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego. W budynku Urzędu Miejskiego w Moryniu jest **Punkt Prowadzący Działania Interwencyjno - Wspierające dla Osób Uzależnionych i Członków ich Rodzin oraz Osób Doznających i Stosujących Przemoc**. W Zespole Szkół w Moryniu uczniowie mogą skorzystać ze **spotkań z psychologiem, pedagogiem i pedagogiem specjalnym**. W **każdy piątek** po uprzednim umówieniu się można skorzystać z nieodpłatnej **porady prawnej** (budynek Urzędu Miejskiego w Moryniu). Ponadto **pomoc psychologiczną i pedagogiczną** można uzyskać w **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Chojnie** oraz **pomoc psychologiczno-terapeutyczną na NFZ w Centrum Medi Sens – Centrum Zdrowia w Kostrzynie nad Odrą** (skierowanie od lekarza rodzinnego). W nagłych przypadkach po wcześniejszych konsultacjach z kierownikiem poradni jest możliwość przyjazdu psychologa do miejsca zamieszkania rodziny. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu współpracuje z PCPR w Gryfinie. **Rodziny z naszej gminy mogą skorzystać ze spotkań z mediatorem, psychologiem, prawnikiem** – po uprzednim umówieniu się.

5. Praca socjalna

Istotną rolę w pracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu odgrywa praca socjalna czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenia warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód, prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie.

Zapewnienie beneficjentom wsparcia w dążeniu do pełnienia odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi jest podstawowym kierunkiem podejmowanych kroków.

Praca socjalna prowadzona jest z osobami lub rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmacnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną, w celu nawiązania współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- **ratowniczą** – jest mechanizmem ratującym rodziny i jednostki w sytuacjach kryzysowych;
- **wspierającą** – w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów;
- **profilaktyczną**- w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu;
- **partycypacyjną** – budującą lokalne powiązania, koalicję na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowisko do współdziałania.

Działalność pracownika socjalnego polega na mobilizacji osób, rodzin, a w razie potrzeby lokalnych środowisk do podejmowania działań na rzecz jednostki. Profesjonalista w tym zawodzie potrafi wydobyć umiejętności do pokonywania trudności i wykorzystać zasoby tkwiące w tych osobach, rodzinach i grupach pozwalające osiągnąć wytyczony cel.

W 2020 r. udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej **98 rodzinom**, w 2021 r. - **81 rodzinom**, a w 2022 r. - **113 rodzinom**.

V. DIAGNOZA RODZIN OBJĘTYCH WSPARCIEM OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W MORYNIU

Rodzina to mała grupa społeczna szczególnego rodzaju, charakteryzująca się silnymi więzami emocjonalnymi i formalnymi istniejącymi pomiędzy jej członkami. Opiera się ona na dwóch

rodzajach więzi małżeństwie i pokrewieństwie. Mówimy o niej również jak o grupie pierwotnej, ponieważ należymy do niej od momentu narodzin aż do śmierci, bez względu na to czy tego chcemy czy nie. Rodzina jest także grupą formalną mającą określoną prawnie strukturę, cele i normy, w ramach których funkcjonuje w społeczeństwie.

Według definicji wskazanej w art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej rodzina określana jest jako „*osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące*”.

Dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony zarówno ze strony rodziny, jak i instytucji polityki społecznej w zakresie ochrony ich praw, wyrównania szans życiowych i minimalizowania negatywnych skutków w przypadku wystąpienia ryzyka życiowego.

Skuteczne wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest niezwykle ważne w przypadku rodzin, które wykazują deficyty w tym zakresie, bowiem dziecko do pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze miłości i zrozumienia.

Przy identyfikacji rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownicy Ośrodka i przedstawiciele instytucji współpracujących biorą pod uwagę kryteria określone przez własne instytucje/organizacje oraz procedury lub programy przez nie realizowane. Spośród różnorodnych kryteriów można wyróżnić kilka podstawowych, wspólnych wszystkim podmiotom:

- a) trudna sytuacja finansowa i związane z tym ryzyko zaniedbania podstawowych potrzeb życiowych dzieci i dorosłych;
- b) zaniedbanie podstawowych potrzeb dziecka dotyczących odpowiedniego ubrania, żywienia, przyborów szkolnych i podręczników, zaniedbania higieniczne i zdrowotne;
- c) podejrzenie wystąpienia przemocy w rodzinie zarówno wobec osoby dorosłej, jak i wobec dziecka;
- d) występowanie w rodzinie problemu nadużywanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych.

Analiza i ocena skuteczności podjętych działań realizowana jest na bieżąco. W przypadku stwierdzenia niewystarczającej skuteczności wzajemnego informowania się o identyfikowaniu i monitorowaniu sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, Ośrodek podejmuje kroki mające na celu poprawę skuteczności, na przykład występuje do Sądu Rodzinnego z prośbą o przekazanie postanowień dotyczących rodzin, wobec których składał wnioski o wgląd w sytuację dziecka. Ośrodek ustala grupę rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-

wychowawcze oraz grupę rodzin zagrożonych kryzysem. Te dane są wykorzystywane do realizacji programów wspierających rodzinę i dzieci tworzonych przez Zespół Szkół w Moryniu (Szkoła Podstawowa w Moryniu, Filia Szkoły Podstawowej w Witnicy, trzy przedszkola).

Podsumowując w szeroko rozumianych oddziaływaniach na rzecz rodzin borykających się z różnego rodzaju dysfunkcjami nie sposób nie wspomnieć o roli kuratorów zawodowych i społecznych Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Gryfinie. W swojej pracy realizują oni zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizującym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. W trakcie realizacji orzeczeń ściśle współpracują z pracownikami socjalnymi, asystentem rodziny zatrudnionymi w OPS Moryń.

Placówki oświatowe wspierają także rodziny w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. To szkoła powinna wzmacniać i utrwalać pozytywne wartości, które przekazywane są w rodzinach. W placówkach oświatowych, realizowanych jest szereg przedsięwzięć, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w życiu.

Dużym wsparciem dla uczniów szkół z terenu gminy, jak i ich rodziców jest pomoc materialna, do której zaliczamy pomoc materialną o charakterze socjalnym na cele edukacyjne (stypendium szkolne).

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium szkolne może być udzielane w formach; całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych; pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym; całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania (uczniowie szkół ponadpodstawowych). Stypendium może być udzielone także w formie świadczenia pieniężnego.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z nich jest Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która jest systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych

i przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu ofert kulturalnych, rekreacyjnych, transportowych na terenie całego kraju. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka, a także dzieciom:

- a) w wieku do 18 roku życia,
- b) w wieku do 25 roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej,
- c) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch wersjach; tradycyjnej (tj. plastikowej) i elektronicznej (tj. na urządzeniach mobilnych).

Wypełniając zadania w zakresie wsparcia wzmacniającego rolę i funkcję rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu współpracuje z innymi instytucjami na rzecz rodzin (np. szkołami, sądem, policją, PCPR, przychodniami zdrowia, szpitalami, organizacjami pozarządowymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi).

Pomoc społeczna zgodnie z art. 2 ust.1 ustawy o pomocy społecznej jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Ponadto osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Tabela Nr 5 Karta diagnostyczna

Dane	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców gminy Moryń	4267	4244	4128
Liczba osób bezrobotnych	172	127	127
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	136	110	97
Liczba pracowników socjalnych	3	3	3
Liczba rodzin, na rzecz których świadczona była praca socjalna	98	81	113
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	11	14	16
Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	1	3	3
Liczba asystentów rodziny	1	1	1

Liczba dzieci/młodzieży w wieku 0-18 roku życia	808	804	794
Liczba dzieci/młodzieży pozostających w pieczy zastępczej	8	9	8

Opracowano w oparciu o dane OPS w Moryniu oraz Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że liczba korzystających z pomocy społecznej największa była w roku 2020, a najmniejsza w roku 2022.

Tabela nr 6 Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Lata	2020	2021	2022
Rodziny ogółem,	172	152	166
w tym o liczbie osób:			
1	96	80	91
2	24	26	30
3	18	14	13
4	19	19	14
5	7	7	11
6 i więcej	8	6	7

Opracowano w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu

Tabela nr 7 Powody przyznania pomocy społecznej

Lata	2020	2021	2022
Rodziny ogółem, w tym:	136	110	97
Ubóstwo	70	54	55
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	1	2	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	4	8
Bezrobocie	53	38	32
Niepełnosprawność	48	45	48
Długotrwała lub ciężka choroba	46	41	42
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego			
• rodzina niepełna	10	12	8
• wielodzietne	8	9	8
Przemoc w rodzinie	1	2	1
Alkoholizm	15	9	8
Narkomania	1	1	0
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	0	4
Zdarzenie losowe	0	2	3
Sytuacje kryzysowe	0	0	1

Opracowano w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu

Dominującymi problemami w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo (próg dochodowy poniżej 600,00 zł na osobę w rodzinie) a w następnej kolejności: bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Jednakże na przełomie lat 2020-2022 obserwuje się spadek liczby osób korzystających z ww. powodów z pomocy społecznej.

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe powodują degradację rodziny i jej najistotniejsze wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak również ztraca się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom. Dużą rolę odgrywa wszechobecny konsumpcjonizm.

Pracownicy socjalni jak również asystent rodziny Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu w ramach wykonywanych obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami.

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców, a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrazić swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

- a) jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu, narkotyków, hazardu,
- b) występuje problem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
- c) jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,

- d) jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),,
- e) występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia się w centrum uwag.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest ważną „instytucją” w systemie wychowawczym i spełnia następujące funkcje:

- a) opiekuńczą (zapewnienie bytu materialnego, zdrowia),
- b) emocjonalną (zaspokojenie potrzeb bliskości kontaktów, serdeczności, kształtowanie cech charakteru i umiejętności współżycia społecznego),
- c) kształcącą (rozwijanie zainteresowań, kształcenie umiejętności i nawyków pracy);
- d) aktywizacji twórczej (rozbudzanie zainteresowań, pobudzanie do samokształcenia i samodoskonalenia się).

Jak wspomniano powyżej do przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego jest występowanie przemocy. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców w bardzo negatywny sposób wpływa na kształtowanie się osobowości człowieka. W życiu dorosłym krzywdzonego dziecka mogą wystąpić próby samobójcze, depresje, zaburzenia osobowości, większą skłonność sięgania po alkohol, narkotyki. Ponadto osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe często powielają przemocowe zachowania rodziców wobec swoich dzieci.

Znaczące działania na terenie gminy Moryń są podejmowane przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Moryniu na rzecz wspierania rodziny, do których można zaliczyć:

- a) monitorowanie sytuacji w rodzinach wychowujących dzieci i zagrożonych licznymi dysfunkcjami, szczególnie poza godzinami pracy innych instytucji;
- b) podejmowanie działań chroniących osoby doświadczające przemocy w ramach procedury Niebieskie Karty;
- c) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień (spotkania edukacyjne dla uczniów, kadry pedagogicznej).

Tabela nr 8 Ilość wdrożonych oraz zakończonych procedur Niebieskich Kart w rodzinach w latach 2020-2022

Lp.	Rok	Ilość założonych niebieskich Kart	Ilość zakończonych niebieskich kart	Monitoring po zakończeniu procedury niebieskiej karty
1.	2020	15	8	13
2.	2021	10	14	13
3.	2022	6	10	13

Opracowano w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu

Problem przemocy dotyka rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Moryń niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego czy też wykonywanego zawodu. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup diagnostyczno-pomocowych. Od 21 września 2023 r. Zarządzeniem Nr 85/2023r. z dnia 06 września 2023 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Moryń.

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. W sytuacjach, kiedy rodzina nie jest w stanie we właściwy sposób wywiązywać się z funkcji opiekuńczo-wychowawczych ma możliwość otrzymania wsparcia w formie asystenta rodziny.

Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodziny służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielaniem pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i udzielenie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzicami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec pracy asystenta z rodziną ustaje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

Tą formą pomocy w **2020 r. objętych było 14 rodzin**, w których wychowywało się **30 dzieci**, wydatkowano kwotę w wys. 67.941,79 zł, w tym 1.700,00 zł z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej. W roku **2021 – 11 rodzin w tym 18 dzieci** wydatkowano kwotę 75.473,97 zł, w tym 2.000,00 zł z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej. I kolejno w roku **2022 - 10 rodzin, w tym 20 dzieci**, wydatkowano kwotę 75.881,87 zł, w tym z programu 3.000,00 zł z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej.

Tabela nr 9 Rodziny objęte wsparciem przez asystenta rodziny.

	2020	2021	2022
Liczba asystentów rodziny, stan na 31 grudnia	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem:	14	11	10
Zakończona współpraca z rodzinami,	6	4	0
w tym z powodu:			
• osiągnięcie celów	3	1	0
• braku efektów	0	0	0
• zaprzestanie współpracy przez rodziny	3	3	0
Przeciętny czas pracy z rodziną w miesiącach	22	31	32

Opracowano w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryni

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymane wsparcie, chęci wprowadzania w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji pomocowych nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Praca z tego typu rodzinami by przyniosła oczekiwany efekt musi być w pewnych przypadkach wielomiesięczna lub kilkuletnia. Z doświadczeń asystenta rodziny wynika, że jedną z barier pojawiających się w pracy z rodzinami jest deklarowanie przezeń chęci współdziałania, co niestety nie przekłada się na faktyczne podjęcie pracy nad pożądaną zmianą. Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryni podejmuje szereg działań zmierzających do zminimalizowania, pojawiających się problemów poprzez pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych czy wsparcie asystentów rodziny. Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny przez pracownika socjalnego czy praca asystenta z rodziną, zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991r. stanowi, że „Dziecko

pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji.” Powyższe prawo zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 zawarto „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.”

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka czy placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przez umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości;

- a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Poniższa tabela nr 10 obrazuje liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz poniesione koszty.

Dane	2020	2021	2022
Liczba dzieci ogółem	8	9	8
Liczba umieszczonych dzieci			
w tym:			
- w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
- w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych	8	9	8
Liczba dzieci usamodzielnionych po ukończeniu 18 roku życia	0	0	0
Opłata gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,	8	9	8

w tym:			
- w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
- koszt	0	0	0
- w rodzinach zastępczych	8	9	8
- koszt	25.271,90zł	26.736,96 zł	27.989,87 zł

Opracowano w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu

Na podstawie danych z powyższej tabeli widoczne jest, iż koszty ponoszone za pobyt dzieci w pieczy zastępczej systematycznie rosną. Jest to związane ze zwiększającym się udziałem procentowym gminy w kosztach oraz czasem pobytu dzieci w pieczy oraz coroczną waloryzacją opłat.

W roku 2021 w rodzinach zastępczych spokrewnionych (dziadkowie) przebywało łącznie **9 dzieci, z których 4 dzieci powyżej dwóch lat**. Średni miesięczny koszt współfinansowania pobytu dzieci w rodzinach zastępczych ponoszony przez Gminę Moryń wyniósł **2.105,99 zł**.

Na koniec **roku 2022** w rodzinach zastępczych spokrewnionych przebywało łącznie **8 dzieci, z których 5 dzieci powyżej dwóch lat**. Średni miesięczny koszt współfinansowania pobytu dzieci w rodzinach zastępczych ponoszonych przez Gminę Moryń wyniósł **2.332,49 zł**.

Z analizy wyżej wymienionych danych jednoznacznie wynika, że bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

VI. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA W OBSZARZE WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MORYŃ

W Gminie Moryń funkcjonuje wiele instytucji oraz organizacji działających w obszarze wspierania rodziny o zróżnicowanym stopniu referencji. Najważniejsze z nich to:

Tabela Nr 11 Wykaz instytucji

Lp.	Nazwa	Adres
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryni	ul. Szeroka 12
2.	Urząd Miejski w Moryni	ul. Plac Wolności 1
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Moryni	ul. Plac Wolności 1
4.	Zespół Interdyscyplinarny w Moryni	ul. Szeroka 12
5.	Miejski Ośrodek Kultury	ul. Szeroka 12
6.	Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Szeroka 12
7.	Posterunek Policji w Moryni	ul. Dworcowa 6b
8.	Parafialny Zespół „CARITAS”	ul. Chopina 16
9.	Przedszkola	Teren Gminy
10.	Zespół Szkół w Moryni, Filia w Witnicy	Teren Gminy
11.	Parafie	Teren Gminy
12.	Świetlice wiejskie	Teren Gminy
13.	Rady sołeckie	Teren Gminy
14.	Lokalne stowarzyszenia	Teren Gminy
15.	Placówka służby zdrowia	ul. Dworcowa 6
16.	Placówka wsparcia dziennego „ISKIERKA”	Witnica

Każdy z wyżej wymienionych podmiotów prowadzi działania zmierzające do szeroko rozumianego wsparcia rodziny poprzez podejmowanie działań zmierzających do tworzenia jednorodnego i pozytywnego środowiska wychowawczego.

VII. CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026

Cel główny programu

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w szczególności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.

3. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny.
4. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Wspieranie rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

L.p.	Działania	Wskaźnik	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Kierowanie asystentów rodzin do pracy z rodzinami, przygotowanie planu pracy z rodziną, realizacja zadań.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zatrudnionych asystentów rodziny • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny • liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny • liczba rodzin, które zrezygnowały ze wsparcia asystenta rodziny • liczba rodzin, w których zakończono współpracę z uwagi na realizację planu pracy i osiągnięcie zamierzonego celu • liczba planów pracy skoordynowanych z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń – asystent rodziny, pracownik socjalny • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie - koordynator pieczy zastępczej 	lata 2024-2026
2.	Prowadzenie, finansowanie placówki wsparcia dziennego "ISKIERKA".	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci korzystających ze wsparcia placówki 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • Gminna Komisja Rozwiązywania 	lata 2024-2026

		<ul style="list-style-type: none"> • liczba wychowawców 	Problemów Alkoholowych w Moryniu <ul style="list-style-type: none"> • placówka wsparcia dziennego 	
3.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przy pomocy rodzin wspierających.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin wspierających • liczba rodzin objętych pomocą rodzin wspierających 	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miejski w Moryniu • OPS Moryń - pracownik socjalny, asystent rodziny 	lata 2024-2026 zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami
4.	Współpraca rodzin wspierających z asystentem rodziny na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin • liczba dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń- asystent rodziny, pracownik socjalny • rodziny wspierające 	lata 2024-2026
5.	Finansowanie kosztów, o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej związanych z realizacją pomocy przez rodziny wspierające.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci • liczba rodzin wspierających korzystających ze wsparcia finansowego • kwota udzielonego wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • Urząd Miejski w Moryniu 	raz w miesiącu po realizacji zadania zgodnie z art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej
6.	Praca socjalna prowadzona z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objęta pracą socjalną 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS – pracownik socjalny 	lata 2024-2026
7.	Wspieranie rodzicielstwa w realizacji programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny).”	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin/osób które, otrzymały Kartę Rodziny • liczba dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń 	lata 2024-2026
8.		<ul style="list-style-type: none"> • rodzaj zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> • placówki 	lata 2024-2026

	Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach 	<p>oświatowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miejsko Ośrodek Kultury w Moryniu • Biblioteka Miejska w Moryniu 	
9.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych monitoringiem przez pracownika socjalnego • liczba dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń – pracownik socjalny • kurator zawodowy • kurator społeczny • asystent rodziny 	w zależności od potrzeby
10.	Monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin pozostających w monitoringu po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny • liczba dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń – asystent rodziny, pracownik socjalny • kurator zawodowy • kurator społeczny 	do 6 miesięcy – asystent rodziny, kuratorzy – w zależności od potrzeb
11.	Podjęcie działań profilaktycznych i interwencyjnych w sytuacji zagrożenia dziecka kryzysem.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba interwencji podjętych przez pracownika socjalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń 	lata 2024-2026
12.	Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaj współpracy • liczba podjętych interwencji • liczba rodzin sądownie zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny • liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego 	<ul style="list-style-type: none"> • Sąd Rejonowy w Gryfinie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Gryfinie • kurator społeczny • kurator zawodowy • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie 	lata 2024-2026

		<p>w pieczy zastępczej, w których udział wzięli pracownik socjalny, asystent rodziny</p> <ul style="list-style-type: none"> liczba spraw sądowych, w których udział wzięli pracownik socjalny, asystent rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> placówki oświatowe OPS Moryń – asystent rodziny, pracownik socjalny 	
13.	Dążenie do reintegracji rodziny poprzez pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin biologicznych współpracujących z asystentem rodziny liczba i rodzaj działań liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> OPS Moryń- asystent rodziny, pracownik socjalny Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie - koordynator kurator społeczny kurator zawodowy 	indywidualnie wg potrzeb i sytuacji w rodzinie
14.	Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie, pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	<ul style="list-style-type: none"> liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina jest zobowiązana do partycypowania w kosztach kwota poniesionych wydatków 	Urząd Miejski w Moryniu	okres pobytu dziecka w pieczy zastępczej
15.	Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> rodzaj współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> OPS Moryń – asystent rodziny, pracownik socjalny Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie 	w zależności od potrzeb
		<ul style="list-style-type: none"> liczba spotkań 	<ul style="list-style-type: none"> OPS Moryń- asystent rodziny, 	1 spotkanie raz na 6 m-cy

16.	Udział w spotkaniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.		<ul style="list-style-type: none"> pracownik socjalny • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie 	
17.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • organizacje pozarządowe • świetlice wiejskie • placówka wsparcia dziennego • Miejski Ośrodek Kultury w Moryniu • Biblioteka Miejska w Moryniu 	<p>lata</p> <p>2024-2026</p>
18.	Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaj zajęć • liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach 	<ul style="list-style-type: none"> • placówki oświatowe • organizacje pozarządowe • placówki wsparcia dziennego • świetlice wiejskie 	<p>lata</p> <p>2024-2026</p>
19.	Kierowanie dzieci na obozy i kolonie (pracownicy socjalni przeprowadzą rekrutację na kolonie i obozy).	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci uczestniczących w koloniach 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Moryniu • Kuratorium Oświaty w Szczecinie 	<p>okres wakacji</p> <p>VII-VIII</p> <p>okres ferii zimowych</p>
20.	Zagwarantowanie osobom świadczącym wsparcie na rzecz rodzin warunków umożliwiających podnoszenie swoich kwalifikacji	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń • liczba osób biorących udział w szkoleniach • liczba osób 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń- asystent rodziny, pracownik socjalny 	<p>lata</p> <p>2024-2026</p>

	poprzez udział w szkoleniach oraz samokształceniach.	podnoszących swoje kompetencje zawodowe (np. studia)	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie - koordynator • podmioty organizujące szkolenia 	
21.	Zespół do spraw asysty rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba spotkań 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń, asystent rodziny, pracownik socjalny • pedagog szkolny • kurator społeczny • kurator zawodowy • Policja • pielęgniarka • członek rodziny 	w zależności od potrzeby

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych

L.p.	Działania	Wskaźnik	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych wsparciem psychologa, pedagoga w ich miejscu zamieszkania • liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów • liczba udzielanych poradnictw • liczba i rodzaj miejsc 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • placówka wsparcia dziennego • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chojnie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kostrzynie • Terapeuta ds. Rozwiązywania Problemów 	lata 2024-2026

		<p>poradnictwa specjalistycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci korzystających ze wsparcia specjalistów w placówce wsparcia dziennego 	<p>Alkoholowych, Narkomani i Przemocy Domowej w Gminie Moryń</p> <ul style="list-style-type: none"> • psycholog, pedagog, pedagog specjalny w Zespole Szkół w Moryniu • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie 	
2.	<p>Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym. Wskazanie tym rodzinom dróg wyjścia z trudnej sytuacji poprzez udział w terapii odwykowej, terapii dla sprawców przemocy, terapii dla ofiar przemocy, możliwość podjęcia działań w ramach procedury Niebieskiej Karty.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin korzystających ze wsparcia specjalistów • liczba NK „A” • liczba procedur NK zakończonych na skutek ustania przemocy • liczba sprawców przemocy domowej biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych • liczba sprawców przemocy biorących udział w programach psychologiczno-terapeutycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • Zespół Interdyscyplinarny w Moryniu – grupa diagnostyczno-pomocowa • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Moryniu • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie • Terapeuta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomani i Przemocy Domowej w Gminie Moryń • psycholog, pedagog, pedagog specjalny w Zespole Szkół w Moryniu 	<p>lata 2024-2026</p>
3.	<p>Opracowanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i rodzin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób uczestniczących w projektach • liczba dzieci biorących udział w projektach • liczba realizowanych projektów 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Moryniu • placówki oświatowe • organizacje pozarządowe • świetlice wiejskie • placówka wsparcia dziennego 	<p>lata 2024-2026</p>

4.	Podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dziecka.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba interwencji podjętych przez pracowników socjalnych • liczba zabezpieczonych dzieci przez pracowników socjalnych • liczba interwencji podjęta przez policjantów po godzinach pracy OPS • liczba dzieci zabezpieczonych przez policjantów 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń – pracownicy socjalni • Policja • Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Moryniu 	lata 2024-2026
5.	Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przedsięwzięć • liczba osób biorących udział w działaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • placówki oświatowe • organizacje pozarządowe 	lata 2024-2026
6.	Nawiązywanie współpracy z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaj współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chojnie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kostrzynie • organizacje pozarządowe 	lata 2024-2026

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny

L.p.	Działania	Wskaźnik	Realizatorzy	Termin realizacji
------	-----------	----------	--------------	-------------------

1.	Wsparcie rodzin posiadających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, świadczenie rodzinne oraz pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, środki PEFRON).	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego • liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej przyznawanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych • liczba dzieci korzystających ze stypendiów • liczba osób 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie 	lata 2024-2026
2.	Pomoc w formie dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci i młodzieży korzystających z pomocy w formie gorącego posiłku w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • placówki oświatowe -szkoły 	lata 2024-2026
3.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba monitorowanych rodzin • liczba programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS Moryń • Służba zdrowia • placówki oświatowe 	lata 2024-2026
4.	Przystępowanie do rządowych programów wspierania rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba programów do których przystąpiła Gmina Moryń • kwota pozyskanych dofinansowań 	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miejski w Moryniu • OPS Moryń • Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej 	lata 2024-2026
5.	Zapewnienie środków na realizację zadania dotyczącego wspierania rodziny na terenie Gminy Moryń.	<ul style="list-style-type: none"> • coroczne opracowywanie projektu budżetu na realizację zadania 	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miejski w Moryniu • OPS Moryń 	raz w roku przez okres obowiązywania programu w latach 2024-2026

--	--	--	--	--

Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych

L.p.	Działania	Wskaźnik	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Przydzielenie asystenta rodzinie zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin objętych wsparciem asystenta („Za życiem”) liczba dzieci w tych rodzinach liczba dzieci z niepełnosprawnością w tych rodzinach 	<ul style="list-style-type: none"> OPS Moryń 	lata 2024-2026
2.	Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin.	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin korzystających z poradnictwa psychologicznego, prawnego liczba rodzin korzystających ze skoordynowanych działań w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> OPS Moryń 	lata 2024-2026
4.	Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością.	<ul style="list-style-type: none"> ilość rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia 4.000 zł 	<ul style="list-style-type: none"> OPS Moryń 	lata 2024-2026

VIII. ADRESACI PROGRAMU I ŹRÓDŁO FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026

1. Rodziny z terenu Gminy Moryń ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym jak również rodzin, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
2. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.
3. Rodziny wspierające, których głównym zadaniem jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Instytucje oraz zatrudnieni w nich pracownicy działający na rzecz rodzin (jako beneficjenci pośredni).

Wszystkie dzieci wymagają ochrony praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokojenie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Rodzina wypełniając swoją funkcję, zwłaszcza wychowawczą, wpływa na „jakość” młodego pokolenia, jego rozwój emocjonalny i intelektualny. Złe warunki materialne rodziny, powodujące sytuacje, w których rodzina nie będzie w stanie własnym staraniem zaspokajać podstawowych potrzeb życiowych, to tylko jeden z czynników prowadzących do wykluczenia społecznego. Często u jego podłoża leżą inne problemy zaburzające funkcjonowanie rodziny, bądź też stają się one przyczyną ich powstania. Należą do nich przede wszystkim alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość, demoralizacja i niedostosowanie społeczne. Rodzina jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków.

Działania na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi powinny mieć charakter zarówno finansowy jak i niefinansowy i być oparte między innymi na działaniach specjalistów, w tym asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, terapeutów i innych specjalistów,

z którymi zostanie nawiązana współpraca. Współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych, działających w obszarze wspierania rodzin i dzieci, pozwoli wykorzystać w pełni potencjał gminy na rzecz pomocy rodzinom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze. Istotnym celem prowadzonych działań jest również stałe podnoszenie kompetencji specjalistów.

Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 są środki finansowe.

Źródło finansowania:

- z budżet gminy,
- z budżet państwa - programy rządowe z zakresu wspierania rodziny,
- ze środków unijnych,
- z darowizn.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

IX. REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu przy współpracy:

1. Asystenta rodziny;
2. Pracowników socjalnych;
3. Rodzin wspierających;
4. Zespołu Interdyscyplinarnego;
5. Policji;
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
7. Organizacji pozarządowych;
8. Placówek oświatowych, kulturalnych i służby zdrowia;
9. Placówka wsparcia dziennego;
10. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Moryniu.

W realizacji swoich działań ww. podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

X. MONITORING GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026

W ramach realizacji programu będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Monitoring realizacji Programu opierał się będzie przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji w Ośrodku Pomocy Społecznej, jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucję wiodącą przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Rezultatem monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu w pierwszym kwartale następującego po sobie roku, składane Burmistrzowi Gminy Moryń. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

XI. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Moryń na lata 2024-2026 ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności zagrożonych marginalizacją;
2. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny;
3. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny, więzi rodzinnych;
4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin;
5. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin;
6. Zwiększenie dostępności rodzin do poradnictwa specjalistycznego, zwiększenie świadomości korzyści płynących ze wsparcia specjalistów;
7. Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej;
8. Ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego;
9. Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka;
10. Wykorzystanie istniejących zasobów instytucji działających na rzecz poprawy funkcjonowania dzieci i rodziny;
11. Wzrost kompetencji rodzin, poprawa w wypełnianiu ról społecznych.

XII. MOŻLIWIE ZAGROŻENIA, KTÓRE OGRANICZĄ LUB UNIEMOŻLIWIĄ OSIĄGNIĘCIE ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026

1. Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.
2. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego, terapeuty), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

XIII. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny opracowany został dla potrzeb lokalnej społeczności

i realizowany będzie w latach 2024-2026 na terenie Gminy Moryń. Zakres wyznaczonych celów i zadań powstał w oparciu o zasoby instytucjonalne, analizę programów z lat poprzednich oraz ocenę niezbędnych danych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu skupia swoje działania na rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym, niewydolnych wychowawczo, w których rodzice nie wypełniają swoich zadań, a prawidłowy rozwój dzieci jest zagrożony. Doświadczenia pracowników socjalnych wskazują, że środowiska objęte programem borykają się z problemami natury finansowej oraz problemami związanymi z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wyzwaniem dla tut. Ośrodka jest wspomaganie rodzin niewydolnych, w których błędy wychowawcze przekazywane są z pokolenia na pokolenie, a środowisko nie dostarcza przykładów „dobrego rodzicielstwa”. Z uwagi na nieustające zmiany zachodzące w środowisku społecznym, niezbędnym jest ciągle poszukiwanie nowych koncepcji i rozwiązań, jak również powiększanie grona podmiotów współpracujących na rzecz przywrócenia rodzinie zdolności do wypełnienia swoich obowiązków.

Program jest dokumentem planistycznym, który pozwala ukierunkować długofalowe działania służb i instytucji w zakresie wspierania dziecka i rodziny. Głównym celem programu jest zorganizowanie kompleksowego sprawnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym ograniczenie liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz przygotowanie do życia w społeczeństwie dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych w realizację programu będą włączone instytucje, placówki i organizacje pozarządowe, które swoimi działaniami wspierają funkcjonowanie dzieci i ich rodzin.

Reasumując zakłada się w Programie stworzenie na terenie Gminy Moryń optymalnych warunków do poprawy życia dzieci i rodzin. Wszelkie działania o charakterze profilaktycznym, pomocowym i wspierającym zmierzać będą do samodzielnego rozwiązywania przez rodzinę własnych, różnorodnych problemów. Natomiast wsparcie ze strony instytucji stanowić winno jedynie uzupełnienie działań opiekuńczo-wychowawczych dla tych rodzin, które nie są w stanie samodzielnie pokonać trudnych sytuacji życiowych.